

ת ל מ ו ד

דינים בהעמקה ומבוא לתושבע"פ
יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	מבוא לתושבע"פ,	
הלכות ציצית ותפילין	—	$(12 \times 1) + (8 \times 2)$	— 28 נקודות
פרק שני	—	"במעגלי ההלכה"	— 72 נקודות
או			
פרק שלישי	—	"משנה ברורה"	— 72 נקודות
סה"כ	—		100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — מבוא לתורה שבעל-פה, הלכות ציצית ותפילין (28 נקודות)

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 1 (חובה) (12 נקודות), ועל שתיים מהשאלות 2-4 (לכל שאלה — 8 נקודות).
ענה על שאלה 1 — שאלת חובה.

1. מבוא לתושבע"פ

- א. (1) מי תיקן את נוסח תפילת עמידה ואת מבנה התפילה? הסבר מדוע היה צורך בתיקון זה.
- (2) לאחר חורבן בית שני תיקן רבן יוחנן בן זכאי תקנות "זכר למקדש". כתוב אחת מתקנות אלה, והסבר מה הייתה המטרה של רבן יוחנן בן זכאי בתקנותיו. (8 נקודות)
- ב. כיצד ייתכן שדברי הלל ושמאי "אלו ואלו דברי אלוקים חיים", הרי דבריהם מנוגדים אלו לאלו? (4 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 2-4.

2. הלכות ציצית ותפילין — סימנים כ"ד, כ"ה

- א. (1) "מצווה לאחוזו הציצית (... בשעת קריאת שמע". פרט את אופן אחיזת הציצית בעת קריאת שתי הפרשיות הראשונות של קריאת שמע. ציין שני פרטים.
- (2) עד אילו מילים בתפילה יש לאחוז את הציצית ביד? (4 נקודות)
- ב. מי שיש לו מעט כסף, ויכול לקנות רק ציצית או רק תפילין — מה עליו לקנות? נמק. (4 נקודות)

3. הלכות תפילין — סימן כ"ה

- א. (1) לבישת טלית קודמת להנחת תפילין — מדוע?
- (2) כיצד ינהג מי שטעה, ולקח בידו את התפילין לפני שהתעטף בטלית? נמק. (4 נקודות)
- ב. סדר הנחת תפילין — "יניח של יד תחילה (... ואחר כך יניח של ראש". מה יעשה מי שהקדים ולקח בידו בטעות תפילין של ראש? נמק. (4 נקודות)

4. הלכות תפילין — סימן כ"ה

- א. מי שחלץ תפילין כדי להיכנס לבית הכיסא, כשחוזר ומניחן — עליו לברך שוב. מדוע? (2 נקודות)
- ב. (1) מדוע אין מברכים על תפילין גזולות?
- (2) הנכנס לבית הכנסת ואין לו תפילין, רשאי לקחת בלי רשות תפילין שמצויות שם. מדוע הדבר מותר, ועל מה אותו אדם צריך להקפיד? (6 נקודות)

בחר בפרק שני אַן בפרק שלישי, לפי המסלול שלמדת.

פרק שני — "במעגלי ההלכה" (72 נקודות)

אם בחרת בפרק זה, ענה על שש מהשאלות 5-11 (לכל שאלה — 12 נקודות).

5. חול המועד

- א.** חכמים התירו לכתוב בחול המועד לצורך שלוש מטרות.
כתוב את שלוש המטרות, והדגם כל אחת מהן. (8 נקודות)
- ב.** כתוב שני מצבים שבהם מותר לכבס בחול המועד, והסבר את סיבת ההיתר. (4 נקודות)

6. העוני והעני

- א. (1)** "מי שיש לו מאתיים זוז לא ייטול לקט, שכחה ופאה ומעשר עני (...). מי שיש לו חמישים זוז (...) הרי זה לא ייטול" (משנה פאה, פרק ח', משנה ח'-ט').
באיזה מקרה מי שברשותו מאתיים זוז אינו רשאי ליטול מתנות עניים, ובאיזה מקרה מי שברשותו חמישים זוז אינו רשאי ליטול מתנות עניים? נמק.
- (2)** מי שרשאי להתפרנס מצדקה בימינו, לא בהכרח היה נחשב ראוי להתפרנס מצדקה בימי המשנה. מה הן שתי הסיבות לכך?
(8 נקודות)
- ב.** "וזאת המצווה של הלוואה היא יותר חזקה ומחויבת ממצוות נתינת הצדקה" (ספר החינוך).
הסבר מדוע. (4 נקודות)

7. תפילה בציבור

- א.** מהו המרחק שעל אדם ללכת כדי להתפלל בציבור? בתשובתך תאר שני מצבים.
(4 נקודות)
- ב. (1)** כתוב שתי מעלות של תפילה בציבור על פני תפילת יחיד.
(2) תפילה בציבור היא חובה.
- אם כן, מדוע נכתב בשולחן ערוך "ישתדל אדם להתפלל בבית הכנסת עם הציבור"?
(8 נקודות)

8. הלכות תשובה

- א. אדם גזל את ממון חברו ורוצה לחזור בתשובה ולזכות בכפרה — מה עליו לעשות? פרט. (7 נקודות)
- ב. "התשובה במהותה אינה קשורה לעבירות" (הרב עדין שטיינזלץ). לפי הרב שטיינזלץ, מהי מהות התשובה? הבא את הוכחתו לדבריו. (5 נקודות)

9. לשון הרע

- א. הרב אשר וייס מונה שתי הנחות שגויות המקשות על ההימנעות מלשון הרע. ציין את שתי ההנחות השגויות, והסבר מהי הדרך להישמר מאיסור לשון הרע. (8 נקודות)
- ב. עובד במפעל יודע בוודאות שאחד העובדים האחרים גונב רכוש של המפעל. כתוב מה עליו לעשות, ונמק את תשובתך. (4 נקודות)

בית ומשפחה

10. איסור קרבה ואיסור ייחוד

- א. (1) מהו איסור ייחוד?
(2) מדוע החמירו חכמים במיוחד באיסורי עריות (כגון ייחוד)?
(4 נקודות)
- ב. (1) "אין אפוטרופוס לעריות" (כתובות, י"ג, ע"ב).
הסבר את מאמר חז"ל זה, ואת היישום שלו בקשר לחברות בין נער לנערה שאינם נשואים.
(2) באילו תנאים מותר לנער ולנערה שאינם נשואים לצאת לטיול בטבע? פרט.
(8 נקודות)

11. שלום בית והנהגת הבית

- א. (1) ציין שני מצבים שבהם עקרון שלום הבית גובר על חובות אחרות.
(2) "הבאת שלום בין איש לאשתו" (משנה פאה, פרק א', משנה א').
הסבר מדוע נכתב במשנה "הבאת שלום" ולא "עשיית שלום", וכתוב מה אפשר ללמוד מכך על המחויבות של בני זוג להשכין ביניהם שלום שהופר?
(6 נקודות)
- ב. ליצחק הוצע תפקיד מאתגר ומיוחד בעבודה. כדי למלא את התפקיד עליו לעבור עם משפחתו לעיר אחרת. נאמר לו כי לעתים אף ייאלץ להיעדר מביתו לפרק זמן ארוך.
(1) כתוב תנאי בסיסי שצריך להתקיים כדי שיצחק יהיה רשאי להיענות להצעה, והסבר מדוע יש חשיבות רבה לקיום תנאי זה.
(2) הבא דוגמה מהתורה או מהגמרא המוכיחה את דברך.
(6 נקודות)

פרק שלישי — "משנה ברורה" (72 נקודות)

אם בחרת בפרק זה, ענה על שש מהשאלות 12-18 (לכל שאלה — 12 נקודות).

12. דיני נטילת ידיים — סימן ד'

א. (1) אדם שהיה ער כל הלילה ולא עשה את צרכיו אינו צריך לברך בבוקר ברכת

"על נטילת ידיים".

נמק את הדין.

(2) "ישן ביום — יש להסתפק אם צריך להעלות מים עליהן שלוש פעמים".

הסבר מהו הספק.

(6 נקודות)

ב. "השכים קודם עמוד השחר ונטל ידיו, יש להסתפק אם צריך ליטול ידיו פעם אחת כשיאור היום".

הסבר את הספק, וכתוב כיצד יש לנהוג למעשה בעניין הנטילה והברכה. (6 נקודות)

13. דיני נטילת ידיים — סימן ד'

א. (1) מה ההבדל בין נטילת ידיים של "הקם מן המיטה" ובין נטילת ידיים של מי שנטל את

ציפורניו או יצא מבית המרחץ?

(2) מה ההבדל בין נטילת ידיים של הנוטל את ציפורניו ובין נטילת ידיים של החולץ

מנעליו או החופף את ראשו? נמק את ההבדל.

(6 נקודות)

ב. (1) מי שנגע ב"מקום מכוסה" בגופו במהלך תפילת שחרית — כיצד עליו לנהוג?

בתשובתך התייחס לשני מצבים.

(2) מי שנגע ב"מקום מכוסה" בזמן הסעודה — כיצד עליו לנהוג לעניין הנטילה והברכה?

(6 נקודות)

14. דיני קריאת שמע וברכותיה — סימן נ"ח

א. (1) מי שאין לו ציצית ותפילין, ורוצה לקרוא קריאת שמע. מה עליו לעשות?

בתשובתך תאר שני מצבים, ונמק.

(2) מי שמתפלל עם הציבור, ורואה שזמן קריאת שמע עומד לעבור — כיצד ינהג?

בתשובתך ציין שתי אפשרויות.

(6 נקודות)

ב. "זמן קריאת שמע (... עד סוף שלוש שעות".

(1) מהי שיטת החישוב של שלוש השעות האלה?

(2) ממתי מתחילים לספור את שלוש השעות? כתוב שתי דעות.

(6 נקודות)

15. הלכות קריאת שמע — סימן ס'

- א. (1) מהו הכלל ההלכתי שעל פיו נקבע שהברכה השנייה של קריאת שמע אינה פותחת ב"ברוך"?
 (2) "קרא קריאת שמע בלא ברכה (...), חוזר וקורא הברכות בלא קריאת שמע".
 מדוע המתפלל צריך לקרוא את הברכות אף על פי שכבר יצא ידי חובת קריאת שמע?
 (6 נקודות)
- ב. (1) "הקורא את 'שמע' ולא כיוון לבו בפסוק ראשון שהוא 'שמע ישראל' לא יצא ידי חובתו".
 מהי ה"כוונה" המוזכרת כאן? הסבר מדוע כוונה זו נדרשת רק בפסוק ראשון (בדיעבד), ולא בכל הפסוקים.
 (2) אם לאחר התפילה יש לו ספק אם כיוון בפסוק ראשון של קריאת שמע — כיצד עליו לנהוג? נמק.
 (6 נקודות)

16. הלכות תפילה וזמנה — סימן פ"ט

- א. (1) כתוב שני טעמים לאיסור אכילה לפני התפילה.
 (2) כתוב שני מצבים שבהם לכל הדעות מותר לאכול לפני התפילה.
 (8 נקודות)
- ב. כתוב שתי פעולות (שאינן אכילה) שמותר לעשותן קודם תפילת שחרית, ונמק מדוע מותרת כל אחת מהן. (4 נקודות)

17. מקום הראוי להתפלל — סימן צ'

- א. (1) יש להשתדל להתפלל בציבור, והמתפלל ביחידות עדיף שיתפלל בבית הכנסת.
 נמק את שתי ההלכות.
 (2) אם נאנס ואינו יכול לבוא לבית הכנסת — כיצד ינהג?
 (6 נקודות)
- ב. אדם הלך בדרך, והגיע ללון במקום שאין בו תפילה בציבור —
 (1) מהו המרחק שעליו ללכת כדי להתפלל בציבור? בתשובתך תאר שני מצבים.
 (2) מתי פטור מללכת כדי להתפלל בציבור?
 (6 נקודות)

18. תפילת תשלומין – סימן ק"ח

- א.** מי שסיים תפילת עמידה במנחה ועומד להתפלל תפילת תשלומין לשחרית –
- (1) ציין שתי פעולות שאסור לעשות בין התפילות, וכתוב מדוע הן אסורות.
- (2) ציין שתי פעולות שמותר לעשות בין התפילות, וכתוב מדוע הן מותרות. (8 נקודות)
- ב.** מי שסיים תפילת מוסף ונזכר שלא התפלל שחרית, ורוצה להשלים את התפילה – כיצד עליו לנהוג? בתשובתך ציין שני מצבים. (4 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך